

Литвинов Олександр Миколайович,

канд. юрид. наук,
суддя Конституційного Суду України,
Україна, м. Київ

e-mail: anlytvynov@gmail.com
ORCID 0000-0002-1053-6664

Богуш Віктор Валерійович,

науковий консультант
судді Конституційного Суду України,
Україна, м. Київ

e-mail: v.bohush1988@gmail.com
ORCID 0000-0002-8570-4941

МЕЖІ КОНСТИТУЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ У ПРОВАДЖЕННЯХ ЗА КОНСТИТУЦІЙНИМИ ПОДАННЯМИ ТА КОНСТИТУЦІЙНИМИ СКАРГАМИ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

У статті порушено питання, пов'язані із з'ясуванням актуальних меж повноважень Конституційного Суду України у провадженнях за конституційними поданнями та конституційними скаргами, дослідженням уже нечинного законодавчого механізму виходу за межі предмета конституційного контролю, вивченням законодавства іноземних держав у частині надання конституційним судам права ініціювати конституційну перевірку та оцінку ймовірного судового активізму Конституційного Суду України за відсутності відповідних законодавчих приписів.

Ключові слова: конституційна скарга; конституційне подання; конституційний контроль; судовий активізм (ініціатива).

Вступ. Дослідження межі конституційного контролю у провадженнях за конституційними поданнями та конституційними скаргами є неможливим без окреслення повноважень Конституційного Суду України у провадженнях за конституційними поданнями й конституційними скаргами.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ст. 150 Конституції України [1] до повноважень Конституційного Суду України належить вирішення питань

про відповідність Конституції України (конституційність) законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим (п. 1 ч. 1) за конституційними поданнями Президента України, щонайменше сорока п'яти народних депутатів України, Верховного Суду, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Верховної Ради Автономної Республіки Крим (п. 1 ч. 2).

Згідно зі ст. 151¹ Основного Закону України Конституційний Суд України вирішує питання про відповідність Конституції України (конституційність) закону України за конституційною скаргою особи, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України суперечить Конституції України; конституційна скарга може бути подана в разі вичерпання всіх інших національних засобів юридичного захисту [1].

Наведені конституційні приписи щодо здійснення органом конституційної юрисдикції нормативного конституційного контролю відтворено в положеннях ст. 7 Закону України «Про Конституційний Суд України» від 13.07.2017 р. № 2136-VIII зі змінами (далі – Закон № 2136) [2], за якими до повноважень Конституційного Суду України належить, зокрема: вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів України та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим (п. 1); вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційність) законів України (їх окремих положень) за конституційною скаргою особи, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України суперечить Конституції України (п. 9). При цьому відповідно до Закону № 2136 суб'єктами права на конституційне подання є Президент України, щонайменше сорок п'ять народних депутатів України, Верховний Суд, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Верховна Рада Автономної Республіки Крим (ч. 1 ст. 52), а суб'єктами права на конституційну скаргу – фізична особа

та юридична особа приватного права (ст. 56) [2].

У цьому контексті необхідно підкреслити, що ані Конституція України, ані Закон № 2136 не містять положень, які наділяли б Конституційний Суд України компетенцією виходити за межі предмета конституційного подання чи конституційної скарги й оцінювати в аспекті відповідності Конституції України (конституційності) інші правові акти (їх окремі положення), крім тих, щодо яких відкрито провадження у справі, та які впливають на прийняття рішення у справі. Інакше кажучи, Конституційний Суд України позбавлений можливості самостійно ініціювати здійснення ним конституційного контролю інших правових актів (їх окремих положень) під час провадження у справі за конституційним поданням чи конституційною скаргою.

Принагідно зауважити, що з набранням чинності Законом № 2136 втратив чинність Закон України «Про Конституційний Суд України» від 16.10.1996 р. № 422/96-ВР зі змінами (далі – Закон № 422) [3], у ч. 3 ст. 61 якого було передбачено, що у разі якщо в процесі розгляду справи за конституційним поданням виявлено невідповідність Конституції України інших правових актів (їх окремих положень), крім тих, щодо яких відкрито провадження у справі, і які впливають на прийняття рішення у справі, Конституційний Суд України визнає такі правові акти (їх окремі положення) неконституційними. Прикметно, що обов'язковою умовою визнання таких правових актів (їх окремих положень) неконституційними мав бути їх вплив на прийняття рішення у справі, тобто без їх оцінки на предмет конституційності, по суті, був неможливим повний і всебічний розгляд справи.

Таким чином, зазначене положення Закону № 422 наділяло Конституційний Суд України повноваженням за своєю ініціативою визнавати неконституційними інші правові акти (їх окремі положення), крім тих, щодо яких відкрито провадження у справі, та які впливають на прийняття рішення у справі. Таке повноваження органу конституційної юрисдикції було втіленням обов'язкового судового активізму, тобто Конституційний Суд України був зобов'язаний реагувати на неконституційні правові акти (їх окремі положення),

що не були предметом розгляду за конституційним поданням, якщо вони впливали на прийняття рішення у справі. До того ж П. Мартиненко цілком слушно відніс цей аспект діяльності Конституційного Суду України до такої форми нормативного контролю, як опосередкований нормативний контроль [4].

З аналізу рішень Конституційного Суду України у справах за конституційними поданнями щодо відповідності Конституції України (конституційності) правових актів (їх окремих положень) вбачається, що Конституційний Суд України неодноразово й досить активно застосовував механізм ч. 3 ст. 61 Закону № 422, зокрема:

– у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону Республіки Крим «Про об'єднання громадян» від 22.05.1993 р. № 290 було визнано неконституційними положення п. 3 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про Автономну Республіку Крим» від 17.03.1995 р., положення Закону України «Про Конституцію Автономної Республіки Крим» від 04.04.1996 р., п. 4 ч. 2 ст. 98 Конституції Автономної Республіки Крим, прийнятої Верховною Радою Автономної Республіки Крим 01.11.1995 р. та затвердженої цим законом щодо віднесення до відання Автономної Республіки Крим визначення порядку організації і діяльності об'єднань громадян, а також гл. 16 «Об'єднання громадян» Конституції Автономної Республіки Крим [5];

– у справі за конституційними поданнями Верховного Суду України та 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень абзаців 3–4 п. 13 розд. XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 р. № 1058-IV та офіційного тлумачення положення ч. 3 ст. 11 Закону України «Про статус суддів» від 15.12.1992 р. № 2862-XII з наступними змінами було визнано неконституційними положення частин 4–5 ст. 43 Закону України «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб» від 09.04.1992 р. № 2262-XII в редакції Закону України «Про внесення

змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2005 рік» та деяких інших законодавчих актів України» від 25.04.2005 р. № 2505–IV (Конституційний Суд України вказав, що зазначені положення впливають на прийняття об'єктивного і справедливого рішення у справі) [6];

– у справі за конституційним поданням 48 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статей 1, 2, 4, 6 Закону України «Про передачу колекції образотворчого мистецтва Акціонерного товариства «Градобанк» у державну власність» від 24.06.2004 р. № 1881-IV, Постанови Верховної Ради України «Про визнання колекції образотворчого мистецтва національним надбанням України» від 24.05.2001 р. № 2434-III було визнано неконституційною ст. 5 Закону України «Про передачу колекції образотворчого мистецтва Акціонерного товариства «Градобанк» у державну власність» від 24.06.2004 р. № 1881-IV (Конституційний Суд України відзначив, що положення ст. 5 цього Закону, які встановлюють порядок відшкодування державою вартості колекції, перебувають у системному зв'язку з положеннями статті 1 цього закону в частині передачі колекції у державну власність) [7];

– у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України (конституційності) пп. 13 п. 4 розд. I Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо зменшення впливу світової фінансової кризи на сферу зайнятості населення» від 25.12.2008 р. № 799-VI було визнано неконституційним положення п. 9 ст. 1 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 02.03.2000 р. № 1533-III в редакції Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо зменшення впливу світової фінансової кризи на сферу зайнятості населення» від 25.12.2008 р. № 799-VI (пп. 1 (абз. 7) п. 4 розд. I) в частині вилучення у зазначеній редакції п. 1 ст. 36 Кодексу законів про працю України (Конституційний Суд України підкреслив, що положення ч. 3 ст. 23 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 02.03.2000 р. № 1533-III

перебуває в системному зв'язку з положенням п. 9 ст. 1 цього Закону) [8];

– у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) абз. 6 п. 5 ч. 1 ст. 11 Закону України «Про міліцію» від 20.12.1990 р. № 565-ХІІ з наступними змінами було визнано неконституційним п. 11 ч. 1 ст. 11 цього Закону в частині права міліції проводити фотографування, звукозапис, кіно- і відеозйомку, дактилоскопію осіб, які затримані за підозрою у занятті бродяжництвом [9];

– у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень другого речення ч. 7 ст. 43, першого речення ч. 1 ст. 54 Закону України «Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та деяких інших осіб» від 09.04.1992 р. № 2262-ХІІ зі змінами було визнано неконституційними положення першого речення ч. 7 ст. 43 цього Закону [10].

Звідси випливає, що у своїх рішеннях Конституційний Суд України виділив такі особливості застосування законодавчих приписів щодо виходу за межі предмета конституційного контролю, як вплив положень законів України, крім тих, щодо яких відкрито провадження у справі, на прийняття об'єктивного і справедливого рішення у справі та їх системний зв'язок з положеннями законів України, стосовно яких у конституційному поданні порушено питання щодо їх відповідності Конституції України (конституційності).

Доречно зазначити, що механізм ч. 3 ст. 61 Закону № 422, який надавав можливість Конституційному Суду України за своєю ініціативою виявляти та визнавати неконституційними правові акти (їх окремі положення), що нерозривно пов'язані з правовими актами (їх окремими положеннями), які становили предмет конституційного контролю, не був суто українською моделлю судового активізму, оскільки подібні інструменти існують у законодавстві іноземних держав.

Відповідно до ч. 1 ст. 168 Конституції Республіки Сербія провадження щодо перевірки на конституційність може бути ініційоване органами державної

влади, органами територіальної автономії або місцевого самоврядування, не менш як 25 депутатами. Така процедура також може бути ініційована самим конституційним судом [11]. Зазначені положення конкретизовано у ч. 2 ст. 50 Закону Республіки Сербія «Про Конституційний Суд», згідно з якою процедура щодо перевірки на конституційність нормативних правових актів може бути ініційована самим конституційним судом на підставі рішення, яке ухвалене більшістю у дві третіх голосів всіх його суддів [12].

За п. 4 ст. 24 Основного Закону Угорщини конституційний суд може переглянути або скасувати правове положення, яке не є предметом розгляду, лише у разі коли його зміст тісно пов'язаний із правовим положенням, що підлягає перегляду відповідно до клопотання [13].

Як це передбачено у п. 2 ст. 38 Конституційного Акта «Про Конституційний Суд Республіки Хорватія», конституційний суд може самостійно відкрити провадження стосовно перегляду конституційності закону та конституційності і законності інших правових актів [14].

Відповідно до ч. 3 ст. 150 Конституції Республіки Чорногорія конституційний суд може самостійно ініціювати процедуру оцінки конституційності і законності правового акта [15]. Наведене положення конкретизовано у ст. 55 Закону «Про Конституційний Суд Республіки Чорногорія», в якій передбачено, що провадження стосовно відповідності закону Конституції може бути ініційоване, зокрема, коли конституційний суд самостійно виявить підстави для цього й особливо коли під час провадження за конституційною скаргою виникає питання щодо конституційності закону чи іншого правового акта, на підставі якого прийнято індивідуальний акт, що є предметом конституційної скарги; коли під час провадження щодо перевірки конституційності і законності виникає питання щодо конституційності чи законності інших положень або інших правових актів, пов'язаних з положеннями, що є предметом розгляду [16].

Зміст наведених положень конституцій і законів свідчить, що повноваження конституційних судів зазначених європейських держав щодо

здійснення ними конституційного контролю не обмежені предметом конституційного клопотання, зокрема через тісний зв'язок правових актів (їх окремих положень) з предметом конституційної перевірки.

Отже, усталена практика Конституційного Суду України та законодавство окремих європейських держав підтверджують вельми значущу роль механізму ч. 3 ст. 61 Закону № 422 у діяльності органу конституційної юрисдикції України. Така роль описаного законодавчого механізму, що передбачав прояв судового активізму (ініціативи) Конституційним Судом України, передусім була зумовлена необхідністю повного і всебічного розгляду справи та прийняття об'єктивного і справедливого рішення у справі. Зрештою наведене логічно впливало з основного завдання Конституційного Суду України – гарантування верховенства Конституції України як Основного Закону держави на всій території України (ст. 2 Закону № 422).

Однак положення ч. 3 ст. 61 Закону № 422 втратили чинність на підставі Закону № 2136, який, як і Конституція України, не містить положень, що дозволяли б Конституційному Суду України за своєю ініціативою перевіряти на предмет конституційності інші правові акти (їх окремі положення), які нерозривно пов'язані з предметом конституційного контролю і впливають на прийняття рішення у справі. У той же час не змінилося основне завдання Конституційного Суду України, а саме забезпечувати верховенство Конституції України (ст. 1 Закону № 2136). Саме тому видається абсолютно безпідставною відмова законодавця передбачити механізм виходу органом конституційної юрисдикції України за межі предмета конституційного контролю вже в чинному Законі № 2136.

Натомість відсутність такого законодавчого інструменту фактично блокуватиме будь-які намагання Конституційного Суду України вийти за межі предмета конституційного контролю у провадженнях за конституційними поданнями і конституційними скаргами у разі, якщо орган конституційної юрисдикції України виявить ознаки неконституційності інших правових актів (їх окремих положень), які перебувають у системному зв'язку з предметом

конституційного контролю і впливають на прийняття об'єктивного і справедливого рішення у справі.

Разом із тим окремі судді Конституційного Суду України допускають можливість конституційного контролю правових актів (їх окремих положень), які не охоплюються відповідним конституційним поданням. Так, суддя Конституційного Суду України М. Мельник у своїй окремій думці стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) п. 7 ч. 2 ст. 42 Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII зі змінами зазначив, що якщо Конституційний Суд України вважав, що п. 2 розд. II «Прикінцеві положення» Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про вищу освіту» щодо встановлення обмежень при обранні на посаду (призначення виконувача обов'язків) керівника вищого навчального закладу» від 14.05.2015 р. № 415-VIII встановлює юридичну відповідальність особи, яка голосувала за диктаторські закони 16.01.2014 р., «то саме цей пункт у першу чергу він мав визнати неконституційним» (абзац п'ятий пункту 3 вказаної окремої думки) [17]. Крім того, суддя Конституційного Суду України М. Гультай у своїй окремій думці стосовно Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) ч. 9 ст. 61, ч. 3 ст. 105 Закону України «Про вибори народних депутатів України» від 17.11.2011 р. № 4061-VI зі змінами, п. 3 розд. II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про вибори народних депутатів України» щодо виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку партії у багатомандатному окрузі» від 16.02.2016 р. № 1006-VIII зауважив, що твердження Конституційного Суду України про те, що черговість кандидатів у народні депутати України у виборчому списку від політичної партії після їх офіційної реєстрації Центральною виборчою комісією не може змінюватися на жодній зі стадій виборчого процесу, є необґрунтованим, оскільки не

узгоджується з частинами 6–7 ст. 58, ч. 5 ст. 61 Закону України «Про вибори народних депутатів України» від 17.11.2011 р. № 4061-VI зі змінами, «які, однак, у процесі конституційного провадження Суд не визнав такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними)» (абз. 17 п. 2 зазначеної окремої думки) [18].

На наше ж переконання, у випадку прояву судового активізму (ініціативи) Конституційний Суд України неминуче перевищить свої конституційно визначені повноваження і, як наслідок, стане порушником Основного Закону України, зокрема його ч. 2 ст. 19, відповідно до якої органи публічної влади, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Втім законодавець все ще здатен запобігти виникненню окресленої ситуації шляхом внесення необхідних змін до Закону № 2136.

Список літератури:

1. Конституція України: зі змінами, внесеними законами України від 08.12.2004 р. № 2222-IV, від 01.02.2011 р. № 2952-VI, від 19.09.2013 р. № 586-VII, від 21.02.2014 р. № 742-VII, від 02.06.2016 р. № 1401-VIII. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/constitution> (дата звернення: 04.03.2018).
2. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13.07.2017 р. № 2136-VIII зі змінами, внесеними згідно із Законом № 2147-VIII від 03.10.2017 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2136-19> (дата звернення: 04.03.2018).
3. Про Конституційний Суд України: Закон України від 16.10.1996 р. № 422/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/422/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 04.03.2018).
4. Мартиненко П. Конституційний Суд України: повноваження у контексті дворічного досвіду (квітень 1997 – квітень 1999 р.). *Вісник Конституційного Суду України*. 1999. № 4. С. 57, 59.
5. Рішення Конституційного Суду України від 03.03.1998 р. № 2-рп/98 у справі про об'єднання громадян в Автономній Республіці Крим. *Вісник Конституційного Суду України*. 1998. № 2. С. 19–23.
6. Рішення Конституційного Суду України від 11.10.2005 р. № 8-рп/2005 у справі про рівень пенсії і щомісячного довічного грошового утримання. *Вісник Конституційного Суду України*. 2005. № 5. С. 41–52.
7. Рішення Конституційного Суду України від 16.10.2008 р. № 24-рп/2008. *Вісник Конституційного Суду України*. 2009. № 1. С. 15–20.
8. Рішення Конституційного Суду України від 28.04.2009 р. № 9-рп/2009 у справі про допомогу по безробіттю звільненим за угодою сторін. *Вісник Конституційного Суду України*. 2009. № 3. С. 42–47.
9. Рішення Конституційного Суду України від 29.06.2010 р. № 17-рп/2010. *Вісник Конституційного Суду України*. 2010. № 5. С. 11–17.
10. Рішення Конституційного Суду України від 20.12.2016 р. № 7-рп/2016. *Вісник Конституційного Суду України*. 2017. № 1. С. 5–10.

11. Constitution of the Republic of Serbia. URL: <http://www.ustavni.sud.rs/page/view/en-GB/235-100028/constitution> (дата звернення: 04.03.2018).
12. Law on the Constitutional Court of the Republic of Serbia. URL: <http://www.ustavni.sud.rs/page/view/en-GB/237-100030/law-on-the-constitutional-court> (дата звернення: 04.03.2018).
13. The Fundamental Law of Hungary. URL: <http://hunconcourt.hu/fundamental-law/> (дата звернення: 04.03.2018).
14. The Constitutional Act on the Constitutional Court of the Republic of Croatia. URL: https://www.usud.hr/sites/default/files/dokumenti/The_Constitutional_Act_on_the_Constitutional_Court_of_the_Republic_of_Croatia_consolidated_text_Official_Gazette_No_49-02.pdf (дата звернення: 04.03.2018).
15. The Constitution of Montenegro. URL: <http://www.ustavnisud.me/dokumenti/CONSTITUTION%20OF%20MONTENEGRO.pdf> (дата звернення: 04.03.2018).
16. Law on the Constitutional Court of Montenegro. URL: <http://www.ustavnisud.me/dokumenti/LAW%20ON%20THE%20CONSTITUTIONAL%20COURT%20OF%20MONTENEGRO%20.pdf> (дата звернення: 04.03.2018).
17. Окрема думка судді Конституційного Суду України Мельника М.І. стосовно Рішення Конституційного Суду України від 20.12.2017 р. № 2-р/2017 URL: <http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/melnyk.pdf> (дата звернення: 04.03.2018).
18. Окрема думка судді Конституційного Суду України Гультая М.М. стосовно Рішення Конституційного Суду України від 21.12.2017 р. № 3-р/2017 у справі про виключення кандидатів у народні депутати України з виборчого списку політичної партії. URL: <http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/hultai.pdf> (дата звернення: 04.03.2018).

References:

1. Konstytutsiia Ukrainy: zi zminy, vnesenymy zakonamy Ukrainy vid 08.12.2004 r. № 2222-IV, vid 01.02.2011 r. № 2952-VI, vid 19.09.2013 r. № 586-VII, vid 21.02.2014 r. № 742-VII, vid 02.06.2016 r. № 1401-VIII. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/constitution>.
2. Pro Konstytutsiinyi Sud Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 13.07.2017 r. № 2136-VIII zi zminy, vnesenymy zghidno iz Zakonom № 2147-VIII vid 03.10.2017 r. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>.
3. Pro Konstytutsiinyi Sud Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 16.10.1996 r. № 422/96-VR. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/422/96-%D0%B2%D1%80>.
4. Martynenko, P. (1999). Konstytutsiinyi Sud Ukrainy: povnovazhennia u konteksti dvorichnoho dosvidu (kviten 1997–kviten 1999 r.). *Visnyk Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy*, 4, 57, 59 [in Ukrainian].
5. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 03.03.1998 r. № 2-rp/98 u spravi pro ob'iednannia hromadian v Avtonomnii Respublitsi Krym. (1998). *Visnyk Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy*, 2, 19–23 [in Ukrainian].
6. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 11.10.2005 r. № 8-rp/2005 u spravi pro riven pensii i shchomisiachnoho dovichnoho hroshovoho utrymanna. (2005). *Visnyk Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy*, 5, 41–52 [in Ukrainian].
7. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 16.10.2008 r. № 24-rp/2008. (2009). *Visnyk Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy*, 1, 15–20.
8. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 28.04.2009 r. № 9-rp/2009 u spravi pro dopomohu po bezrobittiu zvilnenym za uhodoiu storin. (2009). *Visnyk Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy*, 3, 42–47 [in Ukrainian].
9. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 29.06.2010 r. № 17-rp/2010. (2010). *Visnyk Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy*, 5, 11–17 [in Ukrainian].
10. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 20.12.2016 r. № 7-rp/2016. (2017). *Visnyk Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy*, 1, 5–10 [in Ukrainian].

11. Constitution of the Republic of Serbia. URL: <http://www.ustavni.sud.rs/page/view/en-GB/235-100028/constitution>.
12. Law on the Constitutional Court of the Republic of Serbia. URL: <http://www.ustavni.sud.rs/page/view/en-GB/237-100030/law-on-the-constitutional-court>.
13. The Fundamental Law of Hungary. URL: <http://hunconcourt.hu/fundamental-law/>.
14. The Constitutional Act on the Constitutional Court of the Republic of Croatia. URL: https://www.usud.hr/sites/default/files/dokumenti/The_Constitutional_Act_on_the_Constitutional_Court_of_the_Republic_of_Croatia_consolidated_text_Official_Gazette_No_49-02.pdf.
15. The Constitution of Montenegro. URL: <http://www.ustavnisud.me/dokumenti/CONSTITUTION%20OF%20MONTENEGRO.pdf>.
16. Law on the Constitutional Court of Montenegro. URL: <http://www.ustavnisud.me/dokumenti/LAW%20ON%20THE%20CONSTITUTIONAL%20COURT%20OF%20MONTENEGRO%20.pdf>.
17. Okrema dumka suddi Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy Melnyka M.I. stosovno Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 20.12.2017 r. № 2-r/2017. URL: <http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/melnyk.pdf> [in Ukrainian].
18. Okrema dumka suddi Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy Hultaia M.M. stosovno Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 21.12.2017 r. № 3-r/2017 u spravi pro vykliuchennia kandydativ u narodni deputaty Ukrainy z vyborchoho spysku politychnoi partii. URL: <http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/hultai.pdf> [in Ukrainian].

Литвинов А. Н., Богуш В. В. Границы конституционного контроля в производствах по конституционным представлениям и конституционным жалобам: теоретические аспекты.

В статье поднимаются вопросы, связанные с выяснением актуальных границ полномочий Конституционного Суда Украины в производствах по конституционным представлениям и конституционным жалобам, исследованием уже недействительного законодательного механизма выхода за границы предмета конституционного контроля, изучением законодательства иностранных государств в части предоставления конституционным судам права инициировать конституционную проверку и оценкой вероятного судебного активизма Конституционного Суда Украины при отсутствии соответствующих законодательных предписаний.

Ключевые слова: конституционная жалоба; конституционное представление; конституционный контроль; судебный активизм (инициатива).

Lytvynov O., Bohush V. Limits of constitutional control within the proceedings upon constitutional submissions and constitutional complaints: theoretical aspects.

The article deals with issues connected with ascertaining the actual limits of powers of the Constitutional Court of Ukraine within the proceedings upon constitutional submissions and constitutional complaints, examining no more valid legislative mechanism of overrun of the subject of constitutional control, studying the legislation of the foreign states in the part of provision the constitutional courts with the right to institute constitutional review, and assessing possible court activism of the Constitutional Court of Ukraine during absence of the relevant legislative provisions.

Keywords: constitutional complaint; constitutional submission; constitutional control; court activism (initiative).

Надійшла до редколегії 20.04.2018 р.